

УДК 006.032:574:631.11:664.1

**ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ, ВИЗНАЧЕНІ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ
«ПРО МЕТРОЛОГІЮ ТА МЕТРОЛОГІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ»**

О.О. Давиденко, студент

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Стріха Л.О.

Миколаївський національний аграрний університет

У статті досліджено предмет і зміст метрології, її мета та основні завдання. Встановлено, що суб'єктам господарювання необхідно стежити за змінами у сфері метрології та не порушувати вимог законодавства, адже з низькою якістю продукції вони не зможуть конкурувати як на європейському, так і на внутрішньому ринку.

Ключові слова: метрологія, вимірювання, точність, закон України, ДСТУ, ТУ, еталон, нормативний документ.

Постановка проблеми. Працюючи у будь-якій галузі виробництва, постійно доводиться мати справу з вимірами та стандартами, особливо доводиться контролювати якість продукції, технологію її виробництва, проводити обстеження приладів та техніки і т.д. А виміри – це процес знаходження значень будь-яких фізичних величин за допомогою технічних засобів і їхнє порівняння з еталонами. Теорією і практикою вимірів займається метрологія [2, 5].

Метрологія оперує рядом термінів, що встановлені ДСТУ 2681-94 «Метрологія. Терміни та визначення». Цей стандарт встановлює обов'язкові для використання терміни у всіх видах нормативної документації, науково-технічній, навчально-методичній літературі, що належить до метрології та метрологічного забезпечення, а також робіт зі стандартизації або при використанні результатів цих робіт, включаючи програмні засоби для комп'ютерних систем.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У «Голосі України» № 124 за 03.07.2014 р. опубліковано новий Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 05.06.2014 р. № 1314-VII. Документ набирає чинності 1 січня 2016 року. Він замінить свого попередника — Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 11.02.1998 р. № 113/98-ВР.

Зокрема передбачається, що свідоцтва про вповноваження на проведення повірки засобів вимірювальної техніки, видані в установленому порядку до 01.01.2016 р., чинні в частині права проводити повірку законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, протягом визначеного в таких свідоцтвах строку дії.

Сертифікати відповідності засобів вимірювальної техніки затвердженому типу, видані в установленому порядку до 01.01.2016 р., чинні протягом визначеного в них строку дії. Також передбачено призначення органів з оцінки відповідності для проведення оцінки відповідності засобів вимірювальної техніки вимогам технічних регламентів. Окрім того, новий Закон збільшує штрафи у сфері порушення метрологічних правил [4].

Постановка завдання. Сферою законодавчо регульованої метрології є визначені цим Законом види діяльності, щодо яких з метою забезпечення єдності вимірювань та спостереження здійснюється державне регулювання стосовно вимірювань, одиниць вимірювання та ЗВТ. Закон передбачає окремі види метрологічної діяльності: повірку законодавчо регульованих ЗВТ, які перебувають в експлуатації, оцінку відповідності ЗВТ вимогам технічних регламентів, які теж набувають чинності з 2016 року, калібрування ЗВТ. У свою чергу, вищевказане породжує необхідність введення ще одного виду метрологічної діяльності, зокрема, метрологічного нагляду з метою перевірки дотримання суб'єктами господарювання вимог Закону, технічних регламентів та інших нормативно-правових актів у сфері метрології та метрологічної діяльності [2].

Матеріали і методика. Дослідження проведено в умовах ДП «Миколаївстандартметрологія». Використано методи аналізу, синтезу, узагальнення.

Результати дослідження. Оцінку відповідності законодавчо регульованих ЗВТ вимогам технічних регламентів проводять суб'єкти господарювання – виробники цих засобів, призначені органи з оцінки відповідності та інші суб'єкти, визначені у відповідних технічних регламентах або передбачених ними процедурах оцінки відповідності. Наслідком оцінки відповідності є Сертифікат затвердження типу ЗВТ, який засвідчує, що тип ЗВТ затверджено, після чого ЗВТ включають до Державного реєстру ЗВТ, або складення Декларації про відповідність. Процедура оцінки відповідності згідно з технічними регламентами може бути делегована від виробників до імпортерів або розповсюджувачів ЗВТ на ринку. Слід зазначити, що виробник здійснює процедуру оцінки відповідності за умови наявності в його складі Акредитованої випробувальної лабораторії виробника, яка акредитована національним органом України з акредитації (Національне агентство з акредитації України) або національним органом з акредитації іншої держави. В іншому випадку підтвердити відповідність має незалежна третя сторона – орган з оцінки відповідності, який має відповідний рівень акредитації, сертифікованих аудиторів, випробувальні лабораторії, акредитовані в установленому порядку. Виробник шляхом складання декларації про відповідність бере на себе

відповідальність за відповідність продукції вимогам, визначеним у певних технічних регламентах [1, 3].

Запровадження системи оцінки відповідності ЗВТ і їх періодичної повірки замінює "непрозорі схеми" державних приймальних і контрольних випробувань та державної метрологічної атестації ЗВТ. Система оцінки відповідності ЗВТ будуватиметься на основних положеннях і вимогах директиви ЄС 2014/32/EU з використанням наявних у ній модулів оцінки відповідності ЗВТ, зокрема, щодо схвалення типу і первинної повірки ЗВТ. Таким чином, замінюються раніше існуючі процедури і поняття: "державні випробування ЗВТ", "державна метрологічна атестація ЗВТ", "державний метрологічний контроль". Також приділено увагу необхідності оцінювання невизначеності вимірювання під час калібрування ЗВТ (згідно з новою редакцією Закону це є обов'язковим у сфері законодавчо регульованої метрології). Калібрування ЗВТ проводять (наукові) метрологічні центри та калібрувальні лабораторії, акредитовані національним органом України з акредитації, які мають документально підтверджену простежуваність еталонів до національних еталонів, еталонів інших держав або міжнародних еталонів відповідних одиниць вимірювання. Суть калібрування полягає у визначенні характеристик, з цією метою проводиться порівняння з відповідним еталоном, а не у встановленні придатності до використання ЗВТ [1, 5].

Висновки і перспективи подальших досліджень.. У підсумку слід зазначити, що подальшому сукупному аналізу підлягають підзаконні нормативно-правові акти, які прийняті, розроблені та будуть прийняті на виконання вимог Закону. В свою чергу, суб'єктам господарювання необхідно стежити за змінами у сфері метрології та не порушувати вимог законодавства, адже з низькою якістю продукції вони не зможуть конкурувати як на європейському, так і на внутрішньому ринку.

Список використаних джерел

1. Величко О. Метрологічна діяльність в Україні: Інформ. бюлл. з міжнародної стандартизації №4 / О. Величко. – К.: Держстандарт України, 1997. – 270 с.
2. Домонцевич Н.Т. Основи стандартизації, метрології та управління якістю / Н.Т. Домонцевич, І.С. Полікарпов, Б.П. Яцишин. – К.: Укоопосвіта, 1997. – 220 с.
3. Кириченко Л.С. Основи стандартизації, метрології, управління якістю / Л.С. Кириченко, Н.В. Мережко. – К.: КНТЕУ, 2001. – 446 с.
4. Про внесення змін до Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність»: Закон України № 1765-ІУ від 15.06.2004 р.
5. Шаповал М.І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікація: підручник. –3-те вид., переробл. і доп. / М.І. Шаповал – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. –174с.